

„Õpetaja kui kultuurimälu vahendaja“

Kultuuriteooria tippkeskuse poolt korraldatav õpetajate aruteluseminar
Tallinna Ülikoolis, 29. oktoobril 2011, kl 10:00-19:00

Esialgne ajakava

10:00-10:30 ürituse avamine, õpetajate kogumiku esitlus
10:30-12:00 ettekanded: Peeter Torop, Raili Nugin, Elo-Hanna Seljamaa
12:00-13:00 lõuna
13:00-16:30 4 paralleelset töötuba (kohvipausiga)
16:45-17:00 tagasiside
17:00-19:00 vastuvõtt

Ettekannete lühitutvustused:

Peeter Torop (Tartu Ülikooli kultuurisemiootika professor)

„Kultuuriline autokommunikatsioon ja kultuuri mnemotehnika“

Ettekande aluseks on kultuuri õppimise mõiste kultuurisemiootikas. Kultuuri autokommunikatsioonil põhineb kultuuri enesekirjelduste süsteem, kultuuridünaamika, jätkusuutlikkuse ja identiteediloome intensiivsus. Kultuurilise autokommunikatsiooni oluliseks osaks on suhestumine ajaloo, mäletamisstrateegiate ja mnemotehnika arendamine. Kultuuri mnemotehnika põhineb vahendamisel, tõlkimisel ja tõlgendamisel, mis seob kultuuri jaoks oluliste sõnumite kordamise ja varieerimise (ületõlkimise) loovusega uute sõnumite genereerimisel. Õpetaja on kultuuris loomuldasa kultuuripedagoog, olles korraga mäluhoidja ja loovuse tekitaja.

Raili Nugin (Tallinna Ülikooli nüüdiskultuuri uurimiskeskuse teadur)

„Õppekava Gordoni sõlm: identiteet“

Kiiresti muutuv ja üha rohkem killustuv ühiskonnas lasub indiviididel aina suurem vastutus oma eluvalikute tegemisel. Kingsepa pojast ei saa enam kingseppa ja võimalik, et kingsepa ametki on teisenemises. Milliseid dilemmasid tekitavad sellised arengud õppekava tõlgendamisel? Kuidas võiks kool aidata õpilast valikute tegemisel ja identiteedi kujunemisel, ajal mil omanäolisus on kõrgelt hinnatud ning tänasel tööjõuturul valitsevad suhted võivad homseks muutuda? Ettekandes peatutakse kahel õppekava läbival teemal – kultuuriline identiteet ning karjääri planeerimine – ning mõnel küsimusel, mis nende tõlgendamisel võib tekkida. Ühtlasi illustreeritakse esseede analüüsiga, milliseid dilemmasid tekitavad tänased arengud abiturientides.

Elo-Hanna Seljamaa (Tartu Ülikooli folkloristika teadur)

„Kultuur ja kultuurid põhikooli õppekavas“

Uus „Põhikooli riiklik õppekava“ pöörab varasemast suuremat tähelepanu erinevate ainevaldkondade lõimimisele, sätestades rea aineüleseid teemasid. Üheks läbivaks teemaks on „Kultuuriline identiteet“, mille käsitlemisega taotletakse „õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks“. Samas võib kultuuri ja järelkultuuri ka kultuurilist identiteeti, omakultuuri ning kultuurilist mitmekesisust ja sallivust mõtestada mitmeti. Ettekandes vaadeldakse erinevaid kultuuri määratlusi, millega õppekava samaaegselt opereerib, ning arutletakse nende ühtesobivuse ja -sobimatuse üle kultuuriteaduste seisukohast.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Töötubade (4) lühitutvustused:

Töötubade käigus viiakse läbi praktilisi ülesandeid, jagatakse abimaterjale ning viiteid allikmaterjalidele, ühtlasi tehakse ka teoreetilisi kokkuvõtteid.

Töötubadest saab osa võtta eelregistreerimise alusel, osavõtjate arv on piiratud.

(1) Töötuba „Esemed jutustavad lugusid“

Läbiviijad:

Virve Tuubel, Eesti Rahva Muuseumi giid-metoodik

Liia Vijand, Põlva Ühisgümnaasiumi ajalooõpetaja, Tartu Ülikooli arheoloogia doktorant

Inimest ümbritsevad tuhanded asjad ning asjadel on meie igapäevaelus suur roll. Kuid esemed on midagi palju enam kui lihtsalt funktsionaalne abivahend. Esemed võivad olla meie saavutuste tulem ja ihaluste eesmärk, meie ideede materialiseerunud vorm. Esemed aitavad meil uskuda ja armastada, mälestada ja mäletada. Esemete olemuse mõistmine aitab meil mõista iseennast, aitab mõista esemeid loonud ja kasutanud kultuuri.

Töötoas keskendumegi sellele, kuidas panna meid ümbritsevaid esemeid rääkima lugusid, mis mitmekesisust aine õpetamist ning muudaksid seda huvitamaks nii õpilase kui ka õpetaja jaoks. Muuseumipedagoog Virve Tuubel õpetab, kuidas muuta mineviku kultuurilugu õpilastele huvipakkuvaks esemete funktsiooni avastamise ja mõistmise kaudu. Teine töötoa läbiviija, ajalooõpetaja Liia Vijand räägib sellest, kuidas õpetada lapsi märkama enda ümber füüsilist keskkonda ja selle muutumist ajas.

(2) Töötuba „Pärimus looduses, loodus pärimuses“

Läbiviija:

Marju Kõivupuu, Tallinna Ülikooli maastiku ja kultuuri keskuse vanemteadur

Selle töötoa teooria ja praktika loovad seoseid kultuuri (kirjandus, ajalugu), loodusainete (bioloogia, geograafia, loodusõpetus) ja rahvapärimuse vahel. Käsitlust leiavad sellised teemad nagu kohalood, pühapaigad, vastandpaarid ilus-inetu ning ohtlik-ohutu, rahvakalender ja loodus. Arutletakse õueõppe võimaluste üle ning vaadeldakse looduse ja pärimus(liku) kultuuri suhteid. Pärändkultuuri jäljed looduses – kuidas neid leida ning tundma õppida.

(3) Töötuba „Visuaalkultuur ja dokumentalistika“

Läbiviijad:

Aune Unt, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi televisiooni ja dokumentalistika õppejõud

Katre Pärn, filmi- ja meediasemiootika lektor, Tartu Ülikooli semiootika doktorant

Meid ümbritsev maailm on vahendatud erinevate visuaalsete kanalite kaudu. Seetõttu on üha vajalikum arendada õpilastes visuaalsete tekstide lugemise ja tõlgendamise oskust.

Töötoas käsitletakse filmi kui kultuuri ja ajaloo vahendajaga seotud küsimusi, keskendudes eelkõige dokumentaalfilmile. Dokumentaalfilmid ei ole neutraalsed ajaloo talletajad, vaid olulised sündmuste tähendustamise ja mõtestamise vahendid. Töötoas tutvustatakse dokumentaalfilmi tähendusloomelisi mehhanisme, erinevaid traditsioone dokumentalistikas, ideoloogiliste mõjude ning autori käekirja analüüsimise ja tõlgendamise võimalusi. Dokumentaalfilmide loomisega seotud vahendite, konventsioonide jne uurimise kaudu arendab töötuba oskust kriitiliselt hinnata ja analüüsida dokumentaalfilmi kui maailma vahendaja ja kultuurimälu kandja rolli kultuuris.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

(4) Töötuba „**Rühmaintervjuu ja teleuudis ainetunnis**“

Läbiviija:

Kadri Ugur, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi teadur

Selle rühmatöö käigus tehakse praktiliselt läbi ühe teleuudise kriitiline analüüs ning arutletakse, millised on teleuudise ja rühmaintervjuu meetodi kasutusvõimalused kultuurimälu terviklikkust arvestavas õppetöös. Osalejad saavad kaasa teleuudise analüüsiks vajaliku pisisõnastiku ning praktilisi näpunäiteid sobilike uudiste leidmiseks ja muu õppetööga lõimimiseks.

Seminarist osavõtt on tasuta.

Seminaril osalemiseks palume registreeruda hiljemalt 17. oktoobriks aadressil cect@ut.ee .

Lisainfo: Monika Tasa, Kultuuriteooria tippkeskuse koordinaator, 737 6535, cect@ut.ee

Koduleht: http://www.ut.ee/CECT/tegevus/opetajate_seminarid.html

Kultuuriteooria tippkeskus on Euroopa Liidu Regionaalarengu Fondi projekt (2008–2015), milles osalevad nii Tartu kui Tallinna Ülikool. Kultuuriteooria tippkeskuse moodustavad kaheksa uurimisrühma: arheoloogia, semiootika, etnoloogia, maastiku-uuringud, folkloristika, religiooni-uuringud, kultuurikommunikatsiooni uuringud ja nüüdiskultuuri uuringud.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks